

นักกฎหมายเล่าเรื่อง (Storytelling from Lawyers)

การแข่งขันโต้เถียงปัญหากฎหมายโดยการแถลงการณ์ด้วยวาจา
ในชั้นอุทธรณ์ ระดับประเทศ ครั้งที่ 8 ประจำปีการศึกษา 2564:
ความประสงค์และความคาดหวังของคณะกรรมการ
ออกข้อสอบและตัดสิน

The 8th National Moot Court Competition for the Academic Year
2021: The Expectations of the Examination Committee

วรัญญา ตรงพิสุทธิ์ศักดิ์*

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดมุกดาหาร สำนักงานศาลยุติธรรม

Waranya Trongpisutsak

Judge of the Mukdahan Provincial Court, Office of the Judiciary

นิตินันท์ บุรณะเจริญรักษ์**

อัยการประจำกอง สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา 1

Nitinant Bruranajroenrak

Divisional Public Prosecutor, Executive Director's Office of Criminal Litigation 1

* นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา; นิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชากฎหมายมหาชน) London School of Economics and Political Science, United Kingdom; อีเมลติดต่อ waranyatrong@gmail.com

** นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง; เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา; นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง; อีเมลติดต่อ nitinantattorney@hotmail.com

หทัยพัชร เลิศกมลนิมิตร^{*}**

ทนายความ สำนักงานคำนวณ ชโลปถัมภ์ ทนายความ

Hathaiphat Lertkamonnimit

Lawyer, Kamnuan Chalopathump Law Office

วันที่รับบทความ 1 ธันวาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 14 ธันวาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ 15 ธันวาคม 2565

^{***} นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่ง
เนติบัณฑิตยสภา; อีเมลติดต่อ jaoo33@hotmail.com

บทคัดย่อ

สำหรับผู้ที่กำลังหาความเป็นนิตินักศึกษาวิชากฎหมายออกมาประกอบวิชาชีพทางกฎหมายอย่างแท้จริงแล้วย่อมทราบดีว่า ทักษะที่ต้องใช้สำหรับการทำหน้าที่นักกฎหมายในกระบวนการยุติธรรมนั้น ไม่อาจเติมเต็มได้ด้วยการศึกษาทางตำราเพียงอย่างเดียว “การแข่งขันโต้เถียงปัญหากฎหมายโดยการแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นอุทธรณ์” จัดโดย ศูนย์นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นิตินักศึกษาระดับปริญญาตรีได้ปรับใช้องค์ความรู้จากในห้องเรียน พัฒนาทักษะสำคัญสำหรับการประกอบวิชาชีพทางกฎหมาย และเก็บเกี่ยวประสบการณ์เสมือนจริงในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลไปในคราวเดียวกัน บทความนี้ไม่ได้มุ่งเน้นการนำเสนอหน้าฉากของการแข่งขันแถลงการณ์ด้วยวาจาในศาลชั้นอุทธรณ์ผ่านมุมมองของผู้เข้าร่วมการแข่งขัน ซึ่งผู้ที่สนใจย่อมสามารถหาอ่านได้ทั่วไปจากรุ่นพี่ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มาบอกเล่าเรื่องราวไว้ หากแต่บทความนี้จะมาเติมเต็มฉากหลังของการแข่งขันว่าในฐานะคณะกรรมการออกข้อสอบและคณะกรรมการตัดสิน พวกเรามีความประสงค์และความคาดหวังใดจากผู้เข้าร่วมการแข่งขันผ่านกระบวนการในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นได้รับข้อสอบการแข่งขัน จัดทำสรุปย่อคำแถลงการณ์ไปจนถึงขึ้นแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อหน้าศาล ผู้เขียนทั้งสามหวังว่าบทความนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจเข้าร่วมการแข่งขันไปตลอดถึงนิตินักศึกษากฎหมายที่ต่างกำลังก้าวไปบนเส้นทางของตนเพื่อจะได้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายในอนาคต

คำสำคัญ: การแข่งขันแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นอุทธรณ์; ปัญหาข้อกฎหมาย; ศาลจำลอง

Abstract

Anyone who has graduated from law school and started a career in law will exactly know that the skill set required for the profession cannot sufficiently be fulfilled by textbook knowledge alone. A “Moot Court Competition” organized by TU Law Center of the Faculty of Law at Thammasat University is one of the activities that provides undergraduate law students an opportunity to apply their legal knowledge from the classroom, develop critical skills for the legal profession and gain a virtual experience in court proceedings at the same time. This article does not aim to focus on presenting the front-end competition’s landscape in which the reader could achieve it from their college seniors. In this article, the authors, as the Examination Committee composing the exam and judging the presentation of the oral advocacy, aim to reveal the perspectives of what we expect to see from the participants in each step in the whole competition. We anticipate this article will benefit those who are interested in participating in the competition as well as law students who are working towards their path to becoming legal professionals.

Keywords: Moot Court Competition; Legal Questions; Mock Trial

1. บทนำ

การแข่งขันโต้เถียงปัญหากฎหมายโดยการแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นอุทธรณ์ระดับประเทศ ครั้งที่ 8 จัดโดย ศูนย์นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นการแข่งขันที่ให้ผู้เข้าแข่งขันในระดับชั้นปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รับผิดชอบบทสมมติเป็นพนักงานอัยการโจทก์ ทนายโจทก์ หรือทนายจำเลยเพื่อแถลงการณ์ด้วยวาจาโต้เถียงปัญหาข้อกฎหมายที่ปรากฏตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นต่อหน้าศาลชั้นอุทธรณ์ ซึ่งเป็นการขอแถลงการณ์ด้วยวาจาเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นอุทธรณ์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 241 (สำหรับคดีแพ่ง) และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 206 (สำหรับคดีอาญา)

ในบรรดากิจกรรมทางวิชาการของนิสิตนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี การแข่งขันแถลงการณ์ด้วยวาจาในศาลชั้นอุทธรณ์ เป็นกิจกรรมที่ให้โอกาสผู้เข้าแข่งขันได้รับประสบการณ์ซึ่งใกล้เคียงกับการประกอบวิชาชีพด้านกฎหมายในชีวิตจริงมากที่สุด เนื่องจากผู้เข้าแข่งขันต้องขึ้นแถลงการณ์ในฐานะพนักงานอัยการโจทก์ ทนายโจทก์ หรือทนายจำเลย เพื่อแสดงข้อสนับสนุนและข้อโต้แย้งในปัญหาข้อกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นคุณแก่ฝ่ายของตน โดยใช้ทักษะในการพูดสื่อสารโน้มน้าวคณะกรรมการตัดสินในฐานะผู้พิพากษาศาลชั้นอุทธรณ์ให้เห็นคล้อยตามแตกต่างจากการสอบวัดผลในระดับปริญญาตรีโดยทั่วไปที่มักจะวัดทักษะในการเขียนเป็นหลัก

สำหรับการแข่งขันประจำปีการศึกษา 2564 ที่ผ่านมา ผู้เขียนทั้งสามได้รับความไว้วางใจจากศูนย์นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เชิญให้ผู้เขียนทั้งสามและรองศาสตราจารย์วิวรรณ ดำรงค์กุลนันท์ อาจารย์ประจำสาขาวิชากฎหมายอาญา สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (บรรณาธิการ) ร่วมกันเป็นคณะกรรมการออกข้อสอบและคณะกรรมการตัดสินการแข่งขันโต้เถียงปัญหากฎหมายโดยการแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นอุทธรณ์ ระดับประเทศ ครั้งที่ 8 ดังนั้น ในการเขียนบทความชิ้นนี้ ผู้เขียนทั้งสามจึงมีวัตถุประสงค์ที่จะถ่ายทอดมุมมองของคณะกรรมการออกข้อสอบและคณะกรรมการตัดสินให้แก่ผู้อ่านได้รับรู้ว่า ในการเข้าแข่งขันแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นอุทธรณ์นั้น คณะกรรมการมีความประสงค์และความคาดหวังให้ผู้เข้าแข่งขันแสดงทักษะใดบ้าง ตั้งแต่ขั้นตอนที่ผู้เข้าแข่งขันได้รับข้อสอบ เขียนสรุปย่อคำแถลงการณ์ ไปจนถึงขึ้นแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อหน้าศาล ซึ่งทักษะทั้งหมดเหล่านี้เป็นสิ่งที่จะติดตัวผู้เข้าแข่งขันไปจนกระทั่งก้าวเข้าสู่วิชาชีพทางกฎหมาย

ตามที่ตนประสงค์ในอนาคต และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านโดยเฉพาะนักศึกษากฎหมายที่สนใจเข้าร่วมการแข่งขันในปีต่อ ๆ ไป

บทความนี้ ผู้เขียนทั้งสามเริ่มต้นด้วยการนำข้อสอบการแข่งขันประจำปีนี้มาใส่ไว้ในหัวข้อที่ 2 ซึ่งหากผู้อ่านต้องการท้าทายความสามารถของตนเอง ผู้อ่านอาจสมมติว่าตนเป็นผู้เข้าแข่งขันที่ได้รับข้อสอบดังกล่าว แล้วลองคิดว่า หากผู้อ่านอยู่ในฐานะพนักงานอัยการโจทก์หรือทนายจำเลยทั้งสองนั้น ผู้อ่านจะอุทธรณ์และเตรียมการแก้อุทธรณ์ในประเด็นใดบ้าง โดยให้เหตุผลสนับสนุนอย่างไร ซึ่งจะทำให้การอ่านบทความนี้เกิดความสนุกสนานและอรรถรสมากยิ่งขึ้น ต่อมาในหัวข้อที่ 3 ผู้เขียนทั้งสามได้บอกเล่าความประสงค์ของคณะกรรมการออกข้อสอบว่าในการผูกเงื่อนไขและประเด็นต่าง ๆ นั้น คณะกรรมการประสงค์ให้ผู้เข้าแข่งขันใช้ทักษะในการจับประเด็นและการค้นคว้าแหล่งข้อมูลอย่างไรบ้าง หลังจากนั้น ในขั้นตอนต่อไปผู้เข้าแข่งขันจะต้องจัดทำสรุปย่อคำแถลงการณ์และขึ้นแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นอุทธรณ์ต่อหน้าคณะกรรมการตัดสิน ซึ่งผู้เขียนทั้งสามได้อธิบายถึงความคาดหวังที่คณะกรรมการตัดสินเรียกร้องให้ผู้เข้าแข่งขันแสดงออกในการจัดทำสรุปย่อคำแถลงการณ์และการแถลงการณ์ด้วยวาจาไว้ในหัวข้อที่ 4 และหัวข้อที่ 5 ตามลำดับ ก่อนจะปิดท้ายด้วยบทสรุปและข้อเสนอแนะ

2. ข้อสอบ

“เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2565 พนักงานอัยการโจทก์ยื่นฟ้องนางสาวมาลี มีลูกแมวเหมียว เป็นจำเลยที่ 1 และนางสาวหนูไม่รู้ หนูมาซื้อของให้แม่ เป็นจำเลยที่ 2 ต่อศาลจังหวัดนครพนมว่า ระหว่างวันที่ 1 มีนาคม 2565 เวลากลางวัน ถึงวันที่ 16 เมษายน 2565 เวลากลางวัน วันและเวลาใดไม่ปรากฏชัดต่อเนื่องกันตลอดมา จำเลยทั้งสองโดยเจตนาทุจริตได้บังอาจร่วมกันหลอกลวงนายเนื้อไม่ได้กิน หนัังไม่ได้ร่อนนััง ผู้เสียหาย ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ และปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ผู้เสียหาย โดยการชักชวนให้ผู้เสียหายมาซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลงวดประจำวันที่ 16 พฤษภาคม 2565 จำนวน 10,000 ฉบับ ในราคา 830,000 บาท ซึ่งเป็นความเท็จทั้งสิ้น ความจริงแล้วจำเลยทั้งสองไม่มีเจตนาที่จะขายสลากกินแบ่งรัฐบาลดังกล่าวให้ผู้เสียหายตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใด จำเลยทั้งสองมีเจตนาทุจริตตั้งแต่แรกที่จะหลอกลวงเอาเงินของผู้เสียหายและโดยการหลอกลวงของจำเลยทั้งสองดังว่านั้น เป็นเหตุให้ผู้เสียหายหลงเชื่อว่าเป็นความจริง จึงได้จ่ายเงินค่าสลากกินแบ่งรัฐบาลดังกล่าว

จำนวน 830,000 บาท ด้วยการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ 2 ทำให้จำเลยทั้งสองได้ไปซึ่งทรัพย์สินเป็นเงินจำนวน 830,000 บาท จากผู้เสียหาย ซึ่งเป็นผู้ถูกลอกหลวงไปเป็นประโยชน์ส่วนตัวของจำเลยทั้งสองโดยทุจริต เหตุเกิดที่ตำบลพระซอง อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83, 341 กับให้จำเลยทั้งสองคืนเงิน 830,000 บาท แก่ผู้เสียหาย

ต่อมาในวันนัดสอบคำให้การ ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยทั้งสองฟังภายหลังจำเลยทั้งสองมีทนายความแล้ว จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในคดีส่วนอาญา และขออนุญาตศาลเลื่อนคดีออกไปก่อนเป็นระยะเวลา 6 เดือน เพื่อให้โอกาสจำเลยทั้งสองหาเงินมาชำระคืนแก่ผู้เสียหาย ผู้เสียหายแถลงว่า หากจำเลยทั้งสองชำระเงินคืนแก่ผู้เสียหายครบถ้วน ผู้เสียหายก็ไม่ติดใจดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาแก่จำเลยทั้งสองอีกต่อไป และจะแถลงขอถอนคำร้องทุกข์ในนัดหน้า สอบโจทก์แล้วแถลงไม่คัดค้าน ศาลอนุญาตให้เลื่อนคดีไปนัดฟังผลการชำระค่าเสียหายหรือถอนคำร้องทุกข์หรือสอบคำให้การส่วนแพ่งและฟังคำพิพากษา

เมื่อถึงวันนัดดังกล่าว จำเลยทั้งสองขอถอนทนายความเดิมและแต่งตั้งทนายความใหม่ จากนั้นจึงแถลงว่า จำเลยทั้งสองไม่สามารถหาเงินมาชำระแก่ผู้เสียหายได้ จึงขอถอนคำให้การรับสารภาพเดิมแล้วให้การใหม่เป็นปฏิเสธ โดยอ้างเหตุผลว่า คำให้การรับสารภาพเดิมได้ให้ไว้เนื่องจากถูกกดดันจากทนายความท่านเดิมและตอนนี้เห็นว่ามิเหตุต่อผู้คดีได้ กับให้การในคำขอส่วนแพ่งว่า จำเลยที่ 1 และผู้เสียหายตกลงซื้อขายสลากกินแบ่งรัฐบาลกันในราคาเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 มาตรา 39 และพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 9 ทวิ และมาตรา 9 ตรี เป็นนิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์ต้องห้ามขัดแจ้งโดยกฎหมาย ตกเป็นโมฆะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 ผู้เสียหายโอนเงินให้แก่จำเลยที่ 2 เพื่อชำระหนี้เป็นการอันฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย จึงไม่สามารถเรียกร้องเงินดังกล่าวคืนได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 411 โจทก์แถลงคัดค้านการขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การของจำเลยทั้งสอง เนื่องจากการขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลมีคำสั่งว่า เพื่อให้จำเลยทั้งสองมีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ จึงอนุญาต แล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยให้โจทก์และจำเลยนำพยานหลักฐานเข้าสืบต่อไป

ทางพิจารณาโจทก์นำสืบว่า จำเลยที่ 1 กับผู้เสียหายรู้จักกันมาประมาณ 9 ปี เนื่องจากทั้งสองประกอบอาชีพค้าขายและตั้งแผงอยู่ใกล้กัน ผู้เสียหายทำธุรกิจขายเสื้อผ้ามือสอง ไม่เคยเกี่ยวข้องและไม่รู้เรื่องในแวดวงซื้อขายสลากกินแบ่งรัฐบาลมาก่อน ช่วงต้นปี 2565 ธุรกิจของผู้เสียหายประสบปัญหาขาดทุน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำเลยที่ 1 จึงเข้ามาชักชวนผู้เสียหายให้ทำธุรกิจซื้อขายสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยอ้างว่า จำเลยที่ 1 มีโควตาซื้อสลากได้เป็นจำนวนมาก หากผู้เสียหายประสงค์จะซื้อก็ให้แจ้งจำนวนที่ต้องการแล้วโอนเงินชำระราคาก่อนล่วงหน้าหนึ่งเดือนไปยังบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ 2 ซึ่งจำเลยที่ 1 เป็นผู้ให้มา และจำเลยที่ 1 ยังแนะนำให้ผู้เสียหายตั้งกลุ่มในแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อเป็นช่องทางในการขายสลากให้แก่ผู้ค้ารายย่อยอื่น ๆ โดยในแต่ละงวด จำเลยที่ 1 จะกำหนดราคาซื้อที่ผู้เสียหายจะต้องชำระให้แก่จำเลยที่ 1 และราคาขายที่ผู้เสียหายจะนำไปขายต่อในกลุ่ม หรือหากผู้เสียหายไม่สามารถขายสลากได้เท่าจำนวนที่ตนซื้อ ผู้เสียหายก็สามารถฝากจำเลยที่ 1 ขายส่วนที่เหลือได้ แล้วจำเลยที่ 1 จะโอนเงินกำไรที่ได้รับในแต่ละงวดให้ ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขว่า ผู้เสียหายจะต้องรักษายอดจำนวนสลากที่ซื้อจากจำเลยที่ 1 ในแต่ละงวดไม่ให้ลดลงจากเดิม ก่อนเกิดเหตุคดีนี้ ผู้เสียหายเคยสั่งซื้อสลากจากจำเลยที่ 1 มาแล้ว 1 ครั้ง คือ สลากงวดประจำวันที 2 พฤษภาคม 2565 จำนวน 100 เล่ม ๆ ละ 100 ฉบับ รวม 10,000 ฉบับ ในราคาฉบับละ 83 บาท รวมเป็นเงิน 830,000 บาท ผู้เสียหายโอนเงินเข้าบัญชีของจำเลยที่ 2 ตามที่จำเลยที่ 1 แจ้งเพื่อชำระราคาครบถ้วนแล้ว โดยผู้เสียหายตกลงว่าจะรับสลากจริงมาขายเอง 20 เล่ม ส่วนอีก 80 เล่มจะฝากจำเลยที่ 1 ขาย ซึ่งในวันที่ 16 เมษายน 2565 จำเลยที่ 1 ก็โอนเงินกำไรส่วนที่ฝากขาย 32,000 บาท ให้แก่ผู้เสียหาย แต่เนื่องจากผู้เสียหายต้องรักษายอดซื้อสลากตามเงื่อนไข ผู้เสียหายจึงโอนเงิน 166,000 บาท ไปยังบัญชีของจำเลยที่ 2 เพื่อทดแทนราคาสลากจริง 20 เล่ม ที่เบิกมา และวันที่ 23 เมษายน 2565 จำเลยที่ 1 ก็ส่งมอบสลาก 20 เล่ม ให้แก่ผู้เสียหายเรียบร้อยแล้ว ส่วนสลากงวดประจำวันที 16 พฤษภาคม 2565 นั้น ผู้เสียหายตกลงรับสลากมาขายเอง 25 เล่ม ส่วนอีก 75 เล่ม จะฝากจำเลยที่ 1 ขาย ต่อมาจำเลยที่ 1 แจ้งผู้เสียหายว่า สลากส่วนที่ฝากขายนั้น สามารถขายได้ในราคาใบละ 87 บาท ซึ่งเท่ากับต้นทุนราคาซื้อสลากงวดประจำวันที 1 มิถุนายน 2565 จึงไม่มีกำไรที่จะโอนให้แก่ผู้เสียหาย ส่วนสลากจริงที่เบิก จำเลยที่ 1 สามารถส่งมอบให้แก่ผู้เสียหายได้ภายในวันที่ 6 พฤษภาคม 2565 อย่างไรก็ดี เมื่อถึงวันดังกล่าว จำเลยที่ 1 ไม่สามารถส่งมอบสลากให้แก่ผู้เสียหายได้แต่อย่างใด เมื่อผู้เสียหายสอบถาม จำเลยที่ 1 จึงยอมรับว่า จำเลยที่ 1 รู้อยู่แล้วว่าการซื้อขายสลาก

จะเกิดปัญหา เนื่องจากมีขบวนการที่ซื้อสลากราคาสูงจากร้านค้าในกรุงเทพมหานครแล้วนำมาขายในราคาที่ต่ำกว่า เพื่อหลอกเอาเงินต้นทุนจากผู้ค้าที่หลงเชื่อในลักษณะเดียวกับแชร์ลูกโซ่ แต่จำเลยที่ 1 ไม่มีเงินคืนให้แก่ผู้เสียหาย เนื่องจากจำเลยที่ 1 โอนเงินไปซื้อสลากจากผู้ค้ารายใหญ่อื่น ๆ จนหมดแล้ว ส่วนจำเลยที่ 2 รับจ้างเปิดบัญชีธนาคารช่วงเดือนมกราคม 2565 โดยรู้อยู่แล้วว่าบัญชีดังกล่าวจะถูกนำไปใช้รับโอนเงินที่เกิดจากการกระทำความผิด ดังนั้นผู้เสียหายจึงไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2565 ขึ้นสอบสวนจำเลยทั้งสองถูกแจ้งข้อหาว่าร่วมกันฉ้อโกง จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธ

จำเลยที่ 1 นำสืบว่า จำเลยที่ 1 เริ่มทำธุรกิจซื้อขายสลากกินแบ่งรัฐบาลมาประมาณ 2 ปี โดยจำเลยที่ 1 ซื้อสลากจากกลุ่มในแอปพลิเคชันไลน์ของนายตัวดี ไม่มีไม่หนีไม่จ่าย ชื่อว่ากลุ่มชิตังเมโป่งรวไร ซึ่งกลุ่มดังกล่าวมีรูปแบบการซื้อขายสลาก 2 แบบ ได้แก่ การรับสลากจริงไปขายกับการฝากขายแล้วรอรับส่วนต่างกำไร ทั้งนี้ นายตัวดีจะเป็นผู้กำหนดราคาซื้อและราคาขายในแต่ละงวด เกี่ยวกับคดีนี้ ช่วงเดือนมีนาคม 2565 จำเลยที่ 1 ชักชวนผู้เสียหายมาทำธุรกิจซื้อขายสลาก โดยนายตัวดีให้ผู้เสียหายมาอยู่ในสายของจำเลยที่ 1 เพื่อซื้อสลากผ่านจำเลยที่ 1 เพราะผู้เสียหายกับจำเลยที่ 1 พักอาศัยอยู่ใกล้กันและรู้จักกันมาก่อน สำหรับสลากงวดประจำวันที่ 2 พฤษภาคม 2564 ผู้เสียหายแจ้งจำเลยที่ 1 ว่าประสงค์จะรับสลากจริงไปขาย 20 เล่ม ส่วนที่เหลืออีก 80 เล่ม ขอฝากจำเลยที่ 1 ขาย โดยราคาซื้อในงวดดังกล่าวตกใบละ 83 บาท เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2565 ผู้เสียหายจึงโอนเงิน 830,000 บาท ไปยังบัญชีของจำเลยที่ 2 ตามที่จำเลยที่ 1 บอก ต่อมาจำเลยที่ 1 ส่งมอบสลากจริง 20 เล่ม ให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ส่วนอีก 80 เล่ม ที่ฝากขาย จำเลยที่ 1 โอนเงินกำไร 32,000 บาท ให้แก่ผู้เสียหายเรียบร้อยแล้ว ส่วนผู้เสียหายโอนเงิน 166,000 บาท เข้าบัญชีของจำเลยที่ 2 เพื่อรักษายอดสั่งซื้อสลากในงวดถัดไปตามกติกาที่นายตัวดีกำหนด ส่วนสลากงวดประจำวันที่ 16 พฤษภาคม 2565 ผู้เสียหายแจ้งจำเลยที่ 1 ว่าประสงค์จะรับสลากจริงไปขาย 25 เล่ม ส่วนที่เหลืออีก 75 เล่ม ขอฝากจำเลยที่ 1 ขาย โดยสามารถขายได้ในราคาใบละ 87 บาท ซึ่งเท่ากับต้นทุนราคาซื้อสลากประจำงวดวันที่ 1 มิถุนายน 2565 จึงไม่มีกำไรที่จะโอนให้แก่ผู้เสียหาย ส่วนสลากอีก 25 เล่ม จำเลยที่ 1 ไม่ได้ส่งมอบให้แก่ผู้เสียหาย เนื่องจากจำเลยที่ 1 ไม่ได้รับสลากจากนายตัวดีเช่นกัน กรณีเป็นเพียงเรื่องการผิดสัญญาทางแพ่ง จำเลยที่ 1 ไม่มีเจตนาฉ้อโกงผู้เสียหายและจำเลยที่ 1 ก็เป็นผู้เสียหายรายหนึ่งที่ถูกนายตัวดีฉ้อโกง เนื่องจากนายตัวดีเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการที่ซื้อสลากราคาสูงจากร้านค้าในกรุงเทพมหานครแล้วนำมาขายในราคาที่ต่ำกว่า เพื่อหลอกเอา

เงินต้นทุนจากผู้ค้าที่หลงเชื่อในลักษณะเดียวกับแชร์ลูกโซ่ นอกจากนี้ ผู้เสียหายยังฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีแพ่งต่อศาลจังหวัดนครพนมว่าจำเลยทั้งสองผิดสัญญา ขอให้จำเลยทั้งสองชำระเงิน 830,000 บาท โดยศาลวินิจฉัยว่า ผู้เสียหายสมัครใจเข้าร่วมขบวนการซื้อขายสลากเกินกว่าราคากำหนดอันเป็นการจงใจฝ่าฝืนต่อกฎหมาย เงินที่ผู้เสียหายโอนให้แก่จำเลยทั้งสองเกิดจากการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามตามกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน การฟ้องคดีของผู้เสียหายเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ผู้เสียหายไม่มีอำนาจฟ้องพิพากษายกฟ้อง ขณะนี้คดียังไม่ถึงที่สุด อยู่ระหว่างระยะเวลาการยื่นอุทธรณ์

จำเลยที่ 2 นำสืบว่า จำเลยที่ 2 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้ไม่แน่นอน ช่วงเดือนมกราคม 2565 มีนายหัวคิว ไม่ทราบนามสกุล มาชักชวนให้จำเลยที่ 2 เปิดบัญชีธนาคาร แลกกับเงินค่าจ้าง 3,000 บาท เมื่อจำเลยที่ 2 ตกลง นายหัวคิวจึงพาจำเลยที่ 2 ไปเปิดบัญชีที่ธนาคาร หลังจากนั้น จำเลยที่ 2 ส่งมอบสมุดบัญชี บัตรอิเล็กทรอนิกส์และชิมโทรศัพท์ที่ผูกกับบัญชีดังกล่าวให้นายหัวคิว จำเลยที่ 2 ไม่ทราบเลยว่าบัญชีดังกล่าวจะถูกนำไปใช้อย่างไร และจำเลยที่ 2 ไม่มีเจตนาร่วมกับจำเลยที่ 1 กระทำความผิด

พิเคราะห์พยานหลักฐานที่โจทก์และจำเลยทั้งสองนำสืบแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ในเบื้องต้นว่า ผู้เสียหายตกลงซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล งวดประจำวัน ที่ 2 พฤษภาคม 2565 จากจำเลยที่ 1 จำนวน 100 เล่ม เล่มละ 100 ฉบับ รวม 10,000 ฉบับ ในราคาฉบับละ 83 บาท รวมเป็นเงิน 830,000 บาท เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2565 ผู้เสียหายโอนเงินเข้าบัญชีของจำเลยที่ 2 เพื่อชำระราคา โดยผู้เสียหายขอรับสลากจริงมาขายเอง 20 เล่ม และฝากจำเลยที่ 1 ขาย 80 เล่ม ต่อมาวันที่ 16 เมษายน 2565 จำเลยที่ 1 โอนเงินกำไรส่วนที่ฝากขายได้ราคาใบละ 87 บาท คิดเป็นกำไรใบละ 4 บาท จำนวน 8,000 ใบ รวม 32,000 บาท ให้แก่ผู้เสียหาย ส่วนผู้เสียหายโอนเงินค่าสลากจริงที่เบิกมาเพื่อรักษายอดสั่งจองสลาก งวดถัดไป 166,000 บาท เข้าบัญชีของจำเลยที่ 2 และวันที่ 23 เมษายน 2565 จำเลยที่ 1 ส่งมอบสลากจริง 20 เล่ม ให้แก่ผู้เสียหาย ส่วนสลากงวดประจำวัน ที่ 16 พฤษภาคม 2565 ผู้เสียหายตกลงรับสลากมาขายเอง 25 เล่ม และฝากจำเลยที่ 1 ขาย 75 เล่ม แต่จำเลยที่ 1 ไม่ได้ส่งมอบสลากให้แก่ผู้เสียหาย และจำเลยที่ 1 รู้อยู่แล้วว่ามีขบวนการที่ซื้อสลากราคาสูงจากร้านค้าในกรุงเทพมหานครแล้วนำมาขายในราคาที่ต่ำกว่าเพื่อหลอกเอาเงินต้นทุนจากผู้ค้าที่หลงเชื่อในลักษณะเดียวกับแชร์ลูกโซ่ ผู้เสียหายจึงฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีแพ่งต่อศาลจังหวัดนครพนมว่าจำเลยทั้งสองผิดสัญญา ขอให้จำเลยทั้งสองชำระเงิน 830,000 บาท ศาลพิพากษายกฟ้อง คดียังไม่ถึงที่สุด ส่วนจำเลยที่ 2 รับจ้าง

เปิดบัญชีธนาคารแลกกับเงิน 3,000 บาท แล้วส่งมอบสมุดบัญชี บัตรอิเล็กทรอนิกส์และชิมโทรศัพท์ ที่ผูกกับบัญชีให้แก่ผู้ที่ว่าจ้างตนในช่วงเดือนมกราคม 2565

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ เห็นว่า ผู้เสียหาย ทำธุรกิจขายเสื้อผ้ามือสอง ไม่เคยเกี่ยวข้องและไม่รู้เรื่องในแวดวงซื้อขายสลากกินแบ่งรัฐบาล มาก่อน การที่ผู้เสียหายซื้อสลากฯ จากจำเลยที่ 1 แล้วนำไปขายต่อ เป็นเพียงวิธีแห่งการค้าขายปกติที่พ่อค้าแม่ค้าย่อมซื้อสินค้ามาแล้วนำไปขายต่อในราคาที่สูงขึ้นเพื่อหารายได้ จากส่วนต่างกำไร กรณีไม่อาจฟังว่าผู้เสียหายเกี่ยวข้องหรือพัวพันกับขบวนการซื้อขายสลากกินราคาในลักษณะที่ผู้เสียหายทราบว่าการกระทำของตนเป็นความผิด จึงต้องฟังว่าผู้เสียหาย เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย เมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์และมีการสอบสวนโดยชอบแล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีต่อศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120

ปัญหาต่อไปต้องวินิจฉัยว่า จำเลยที่ 1 กระทำความผิดฐานฉ้อโกงหรือไม่ เห็นว่า จำเลยที่ 1 อยู่ในขบวนการซื้อขายสลากกินราคามาประมาณ 2 ปี ถึงขนาดที่นายตัวตีกำหนดให้ผู้ค้ารายอื่นมาอยู่ในสายแล้วซื้อสลากต่อจากจำเลยที่ 1 เชื่อได้ว่าจำเลยที่ 1 ทราบถึงกลไก และเบื้องหลังของการทำธุรกิจดังกล่าวเป็นอย่างดี เมื่อจำเลยที่ 1 หลอกลวงผู้เสียหาย ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าตนมีสลากมาขายให้แก่ผู้เสียหายเป็นจำนวนมาก ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วจำเลยที่ 1 ไม่มีสลากดังกล่าวที่จะส่งมอบให้แก่ผู้เสียหายแต่อย่างใด ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายจากเงินค่าสลากที่ผู้เสียหายชำระให้ และการหลอกลวงนั้นเป็นเหตุให้ผู้เสียหายโอนเงินชำระราคา 830,000 บาท การกระทำของจำเลยที่ 1 จึงเป็นความผิดฐานฉ้อโกง แม้ในการซื้อขายสลากงวดประจำวันที่ 2 พฤษภาคม 2564 จำเลยที่ 1 จะโอนเงินส่วนต่างกำไร 32,000 บาท และส่งมอบสลากจริง 20 เล่ม ให้แก่ผู้เสียหาย ส่วนสลากงวดประจำวันที่ 16 พฤษภาคม 2564 จำเลยที่ 1 จะอ้างว่าไม่มีเงินส่วนต่างกำไรที่จะโอนให้ เนื่องจากสลากส่วนที่ฝากขายสามารถขายได้ในราคาเท่ากับราคาซื้อสลากของงวดถัดไป แต่การโอนเงินส่วนต่างกำไร การส่งมอบสลากบางส่วน และการกล่าวอ้างถึงราคาสลากในงวดถัดไป ต่างทำเพื่อให้ผู้เสียหายหลงเชื่อและยอมอยู่ในสายของจำเลยที่ 1 ซึ่งจะทำให้จำเลยที่ 1 ไม่ต้องคืนเงินค่าสลากแก่ผู้เสียหายนั่นเอง กรณีจึงมิใช่เรื่องผิดสัญญาทางแพ่งดังที่จำเลยที่ 1 กล่าวอ้าง

ปัญหาประการที่สามต้องวินิจฉัยว่า จำเลยที่ 2 เป็นตัวการร่วมกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 หรือไม่ เห็นว่า พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบแสดงข้อเท็จจริงเพียงว่า ช่วงเดือนมกราคม 2565 จำเลยที่ 2 เปิดบัญชีธนาคารซึ่งภายหลังถูกใช้เป็นบัญชีรับโอนเงินค่าสลากจากผู้เสียหาย โดยไม่มีพยานหลักฐานอื่นที่จะพิสูจน์ได้ว่า จำเลยที่ 2 สมคบ ตกลง หรือเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการซื้อขายสลากฯ เกินราคา ทั้งพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบมาก็ไม่มีข้อเท็จจริงที่ยืนยันหรือบ่งชี้ได้ว่าในระหว่างการตกลงซื้อขายสลากของจำเลยที่ 1 กับผู้เสียหาย จำเลยที่ 2 มีการติดต่อกับจำเลยที่ 1 หรือนายตัวดี อันจะแสดงให้เห็นได้ว่าจำเลยที่ 2 มีการกระทำและเจตนาร่วมด้วยในการกระทำความผิด นอกจากนี้ จำเลยที่ 2 เปิดบัญชีโดยมีนายหัวคิวเป็นผู้ชักชวน บุคคลดังกล่าวจึงเป็นส่วนสำคัญที่อาจแสดงความเชื่อมโยงระหว่างจำเลยที่ 2 กับกลุ่มคนร้ายทั้งหมด แต่โจทก์ไม่ได้นำสืบหรือแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงดังกล่าว ลำพังข้อเท็จจริงที่จำเลยที่ 2 เปิดบัญชีแล้วมีการโอนเงินจากบัญชีของผู้เสียหายมาเข้าบัญชีของจำเลยที่ 2 จึงยังมีเหตุสงสัยตามสมควรว่า จำเลยที่ 2 ร่วมกับจำเลยที่ 1 กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ กรณีต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลยที่ 2 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง

ปัญหาประการสุดท้ายต้องวินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสองต้องคืนเงินแก่ผู้เสียหายหรือไม่ เห็นว่า การวินิจฉัยคดีส่วนแบ่งต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันว่าด้วยความรับผิดชอบของบุคคลในทางแบ่ง โดยไม่จำต้องคำนึงว่าจำเลยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 47 วรรคหนึ่ง เมื่อผู้เสียหายตกลงซื้อสลากจากจำเลยที่ 1 ในราคาใบละ 83 บาท เกินกว่าราคา 80 บาท ที่กำหนดไว้ เงินที่ผู้เสียหายโอนเข้าบัญชีของจำเลยที่ 2 จึงเกิดจากการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งตามกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตกเป็นโมฆะ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 และเป็นการชำระหนี้อันฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 411 ผู้เสียหายไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยทั้งสองคืนเงินจำนวนดังกล่าว

พิพากษาว่าจำเลยที่ 1 มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 จำคุก 2 ปี ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 2 และยกคำขอในส่วนแบ่ง

ท่านในฐานะพนักงานอัยการโจทก์ หรือในฐานะทนายจำเลยทั้งสอง จะยื่นอุทธรณ์ และขอแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อศาลอุทธรณ์ภาค 4 ในประเด็นข้อกฎหมายใด โดยยกเหตุผลประกอบอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ ศาลอุทธรณ์ภาค 4 อนุญาตให้จำเลยทั้งสองแถลง ประเด็นที่ตนอุทธรณ์ก่อน และให้โจทก์แถลงแก้ประเด็นอุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองและ แถลงประเด็นที่ตนอุทธรณ์ จากนั้นให้จำเลยทั้งสองแถลงแก้ประเด็นอุทธรณ์ของโจทก์”

3. ความประสงค์ของคณะกรรมการออกข้อสอบ

การเป็นคณะกรรมการออกข้อสอบแข่งขันแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นศาลอุทธรณ์ หากจะให้เปรียบเทียบคงเหมือนคนเดินทางมือทรงตัวอยู่บนเส้นลวดเล็ก ๆ ที่ต้องพยายาม รักษาสมดุลระหว่างน้ำหนักของข้อต่อสู้ในประเด็นต่าง ๆ สำหรับทั้งฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย ให้ใกล้เคียงกันมากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เข้าแข่งขันทั้งสองฝ่ายมีโอกาสแสดงทักษะในฐานะ พนักงานอัยการ ทนายโจทก์ หรือทนายจำเลยอย่างเท่าเทียม ดังนั้น ผู้เข้าแข่งขันจะต้อง เข้าใจในเบื้องต้นว่า ไม่มีประเด็นใดในข้อสอบที่ไม่มีช่องทางให้ต่อสู้คดีได้ เนื่องจาก คณะกรรมการออกข้อสอบจะให้ความสำคัญในเรื่องนี้เสมอ ดังนั้น เมื่อได้อ่านข้อสอบแล้ว คณะกรรมการจึงประสงค์ให้ผู้เข้าแข่งขันใช้ทักษะอย่างน้อย 2 ประการ ได้แก่ ทักษะในการ จับประเด็น และทักษะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล

3.1 ทักษะในการจับประเด็นนั้น ถือเป็นขั้นตอนสำคัญด่านแรกสำหรับผู้เข้าแข่งขันจะต้อง ทำความเข้าใจข้อสอบโดยละเอียดแล้วค้นหาประเด็นที่คณะกรรมการประสงค์ให้ผู้เข้าแข่งขัน หยิบจับขึ้นมาต่อสู้กันให้ครบถ้วน ซึ่งประเด็นเหล่านี้ บางครั้งก็จะปรากฏชัดเจนตามคำพิพากษา ศาลชั้นต้นในข้อสอบ แต่บางครั้งก็จะเป็นประเด็นเสริมและประเด็นซ่อนที่ผู้เข้าแข่งขันต้อง สังเกตด้วยตนเอง ดังนี้

1) ประเด็นหลัก หมายถึง ประเด็นที่ปรากฏตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ด้วยเหตุที่ การแข่งขันแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นศาลอุทธรณ์ เป็นการโต้เถียงคำพิพากษาศาลชั้นต้น ในประเด็นต่าง ๆ ที่ศาลได้วินิจฉัยไว้ ไม่ใช่การโต้เถียงคำฟ้องหรือคำให้การโดยตรง ดังนั้น ประเด็นใดที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยไว้แล้วทำให้ฝ่ายของตนเสียเปรียบ ผู้เข้าแข่งขันฝ่ายนั้นก็จะมีหน้าที่ ที่จะต้องหยิบยกขึ้นอุทธรณ์ ในทางตรงกันข้าม ประเด็นใดที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยไว้แล้วทำให้ ฝ่ายของตนได้เปรียบอยู่แล้ว ฝ่ายนั้นก็ไม่มีหน้าที่หยิบยกขึ้นอุทธรณ์ แต่จะต้องเตรียมหาเหตุผล มาสนับสนุนคำพิพากษาของศาลชั้นต้นผ่านการแถลงแก้อุทธรณ์นั่นเอง เพราะฉะนั้น ทุกประเด็น

ที่ปรากฏชัดแจ้งตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น จึงถือเป็นประเด็นหลักที่ผู้เข้าแข่งขันทั้งสองฝ่ายต้องเตรียมการอุทธรณ์หรือแก้อุทธรณ์ให้ครบถ้วน

2) ประเด็นเสริม หมายถึง ประเด็นที่ไม่ได้ปรากฏในคำพิพากษาศาลชั้นต้นโดยตรง แต่อาจเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาชั้นตอนใดชั้นตอนหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการพิจารณาพิพากษาคดี หากเป็นประเด็นที่ทำให้ฝ่ายของตนเสียเปรียบก็ควรจะต้องหยิบยกขึ้นอุทธรณ์ด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในข้อสอบปีล่าสุดที่ปรากฏตามหัวข้อที่ 2 นั้น ภายหลังจากที่จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพแล้วไม่สามารถหาเงินมาชำระค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายได้ จำเลยทั้งสองจึงขอลอนคำให้การรับสารภาพเดิมแล้วให้การใหม่เป็นปฏิเสศ ซึ่งศาลชั้นต้นใช้ดุลพินิจอนุญาต โดยวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุอันควรเพื่อให้โอกาสจำเลยทั้งสองต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ การอนุญาตให้จำเลยทั้งสองแก้ไขคำให้การนี้ แม้จะไม่ใช่ประเด็นตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นโดยตรง แต่เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณาที่ทำให้โจทก์เสียเปรียบ ผู้เข้าแข่งขันฝ่ายพนักงานอัยการโจทก์จึงควรหยิบยกขึ้นอุทธรณ์ด้วย ในขณะเดียวกัน ผู้เข้าแข่งขันฝ่ายทนายจำเลยทั้งสองก็จะต้องเตรียมการแก้อุทธรณ์นั่นเอง

3) ประเด็นซ่อน สำหรับการแข่งขันในบางปี คณะกรรมการออกข้อสอบจะซ่อนประเด็นข้อกฎหมายบางประการที่ไม่ได้ปรากฏในคำพิพากษาศาลชั้นต้น และไม่ได้ปรากฏในกระบวนการพิจารณา แต่เป็นประเด็นที่ผู้เข้าแข่งขันสามารถหยิบยกขึ้นต่อสู้ได้ ยกตัวอย่างเช่น ในข้อสอบปีล่าสุดมีประเด็นในคดีส่วนแบ่งว่า จำเลยทั้งสองต้องคืนเงินให้แก่ผู้เสียหายหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการออกข้อสอบจงใจใส่ข้อเท็จจริงว่า ผู้เสียหายได้ฟ้องร้องจำเลยทั้งสองเพื่อเรียกค่าเสียหายฐานผิดสัญญาเป็นคดีแพ่งต่างหากแล้ว และศาลชั้นต้นในคดีดังกล่าวพิพากษายกฟ้อง โดยคดีอยู่ระหว่างระยะเวลายื่นอุทธรณ์ ดังนั้น กรณีจึงมีประเด็นในเรื่องวิธีพิจารณาคดีว่า ศาลในคดีนี้ยังมีอำนาจที่จะวินิจฉัยคำขอของพนักงานอัยการโจทก์ที่ให้จำเลยทั้งสองคืนเงินให้แก่ผู้เสียหายหรือไม่ หรือกรณีจะเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำหรือไม่ ซึ่งเมื่อปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อย ผู้เข้าแข่งขันฝ่ายทนายจำเลยทั้งสองจึงสามารถยกขึ้นต่อสู้ในชั้นอุทธรณ์ได้ แม้ว่าจะไม่ได้ยกขึ้นว่ากล่าวกันในศาลชั้นต้นก็ตาม แต่หากผู้เข้าแข่งขันหาประเด็นดังกล่าวไม่พบ ก็จะทำให้ฝ่ายตนเสียเปรียบในการต่อสู้คดี

ทั้งนี้ ข้อสอบการแข่งขันแถมลงการณด้วยวาจาในชั้นศาลอุทธรณ์แต่ละปีก็จะมีประเด็นที่คณะกรรมการออกข้อสอบคาดหวังให้ผู้เข้าแข่งขันหยิบยกขึ้นต่อสู้ต่างกันไป ไม่ได้หมายความว่าในทุกปีจะต้องมีประเด็นครบทั้ง 3 ประเภทข้างต้น ความสำคัญอยู่ที่ผู้เข้าแข่งขันจะต้องอ่าน

ทำความเข้าใจข้อสอบโดยละเอียดและค้นหาประเด็นมาเตรียมอุทธรณ์และแก้อุทธรณ์ให้ครบถ้วน มิฉะนั้น หากค้นหาประเด็นไม่พบ ผู้เข้าแข่งขันอาจพลาดพลั้งไม่ได้อุทธรณ์ในประเด็นที่ควรจะต้องอุทธรณ์ หรือไม่ได้เตรียมข้อต่อสู้มาเพื่อแก้อุทธรณ์จนถูกผู้เข้าแข่งขันอีกฝ่ายหนึ่งโจมตีอยู่ข้างเดียวก็เป็นได้

3.2 ทักษะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องใช้ควบคู่ไปเมื่อผู้เข้าแข่งขันอ่านทำความเข้าใจข้อสอบ และกำหนดประเด็นครบถ้วนแล้ว โดยผู้เข้าแข่งขันควรจะต้องค้นหาและทำความเข้าใจข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก กล่าวคือ ค้นหาตามแหล่งข้อมูลอย่างกว้างขวาง ไม่จำกัดเฉพาะตำรา คำอธิบายทางวิชาการ หรือคำพิพากษาศาลฎีกาเท่านั้น และยังต้องศึกษาโดยละเอียดให้เข้าใจเงื่อนไขของแต่ละประเด็นอย่างลึกซึ้ง ไม่ใช่เพียงเพื่อให้ตอบคำถามได้เหมือนการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายสำหรับวัดผลรายวิชา แต่ต้องเข้าใจถึงขนาดที่จะสามารถหยิบยกเหตุผลเบื้องหลังตัวบทกฎหมายและแนวทางการตีความต่าง ๆ มาร้อยเรียงเข้าด้วยกันเพื่อสนับสนุนข้อโต้เถียงของฝ่ายตนให้มีน้ำหนักเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง

แหล่งข้อมูลเบื้องต้นที่ผู้เข้าแข่งขันสามารถใช้ในการศึกษาค้นคว้า อาทิ ตำราและคำอธิบายทางวิชาการ คำพิพากษาศาลฎีกา ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาและองค์กรกึ่งตุลาการอื่น ๆ วิทยานิพนธ์และบทความทางวิชาการ กฎหมายลำดับรอง ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ตลอดจนแหล่งข้อมูลทางสังคมวิทยาอื่น ๆ ซึ่งแหล่งข้อมูลแต่ละประเภทจะมีบทบาทแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1) ตำราและคำอธิบายทางวิชาการ ใช้ในการวางพื้นฐานเพื่อทำความเข้าใจหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะตำราของท่านอาจารย์ที่ได้รับการยอมรับในสาขาวิชานั้น ๆ จะทำให้ผู้เข้าแข่งขันมีความเข้าใจในประเด็นปัญหาอย่างถูกต้อง และสามารถนำมาอ้างอิงในการแถลงการณ์ได้โดยมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ

2) คำพิพากษาศาลฎีกา เป็นตัวอย่างในการใช้และการตีความตัวบทกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริง ถึงแม้ว่าคำพิพากษาศาลฎีกาจะไม่ใช้ “บ่อเกิดของกฎหมาย” ตามนิติวิธีของระบบกฎหมายไทยที่มาตรา 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รับรองไว้ อย่างไรก็ตาม คำพิพากษาศาลฎีกายังคงมีความสำคัญในฐานะบันปลายของการใช้และตีความกฎหมายที่เกิดผลขึ้นจริงในคดีต่าง ๆ ซึ่งได้รับการพิจารณาพิพากษาจากศาลทั้งสามชั้น ดังนั้น หากผู้เข้าแข่งขันสามารถค้นหาแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่มีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกับข้อสอบและอธิบาย

เหตุผลที่ศาลฎีกาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อสนับสนุนข้อแถลงการณ์ของตนได้ก็นับเป็นแหล่งอ้างอิงที่มีน้ำหนักอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในหลายโอกาส คณะกรรมการออกข้อสอบอาจผูกใจหัดที่ใช้ในการแข่งขันโดยอาศัยข้อเท็จจริงจากคำพิพากษาศาลฎีกาเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องประกอบกัน คำพิพากษาศาลฎีกาเหล่านี้จึงเป็นแหล่งอ้างอิงที่มีน้ำหนักให้รับฟังในการแถลงการณ์และยังช่วยให้ผู้เข้าแข่งขันเห็นประเด็นที่คณะกรรมการออกข้อสอบประสงค์จะให้ทั้งสองฝ่ายต่อสู้กันได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ด้วยเหตุที่แนวคำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งมีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกับข้อสอบอาจให้เหตุผลไปในแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายโจทก์หรือฝ่ายจำเลยเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น กรณีจึงเป็นความท้าทายของอีกฝ่ายหนึ่งที่จะต้องหาเหตุผลมาโต้แย้งคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวให้ได้ไม่ว่าด้วยการชี้ให้เห็นว่าข้อเท็จจริงตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกานั้นมีจุดแตกต่างในสาระสำคัญกับข้อเท็จจริงในข้อสอบจนทำให้ผลแห่งคำพิพากษาไม่ควรเป็นไปในแนวทางเดียวกันอย่างไร ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เข้าแข่งขันศึกษาข้อเท็จจริงในข้อสอบอย่างละเอียดแม่นยำ หรือด้วยการโต้แย้งเหตุผลของศาลฎีกาในคดีดังกล่าวว่ามีข้อพิจารณาที่ควรจะต้องเปลี่ยนแนวการวินิจฉัยเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่คู่ความอย่างไร เป็นต้น

3) ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาและองค์กรกึ่งตุลาการอื่น ๆ เป็นแหล่งข้อมูลที่มีน้ำหนักมากอีกแหล่งหนึ่ง เนื่องจากคณะกรรมการกฤษฎีกาจะมีการประชุมให้ความเห็นในประเด็นข้อกฎหมายต่าง ๆ โดยให้เหตุผลทางวิชาการประกอบอย่างลึกซึ้ง จึงได้รับการยอมรับจากหน่วยงานทั้งหลาย ส่วนองค์กรกึ่งตุลาการ อาทิ คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คณะกรรมการเครื่องหมายการค้า ฯลฯ จะตีความและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายฉบับที่ตนมีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะ จึงมีความรู้ความเข้าใจในตัวบทกฎหมายเป็นอย่างดีและตีความผ่านมุมมองของผู้ที่ปฏิบัติงานจริงในด้านนั้น ๆ

4) วิทยานิพนธ์หรือบทความทางวิชาการ มักจะรวบรวมฐานข้อมูลในเรื่องที่ทำการศึกษาโดยละเอียดและชี้ให้เห็นถึงปัญหาของบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือแนวทางการใช้และการตีความกฎหมายนั้น ๆ ในปัจจุบัน ตลอดจนข้อเสนอแนะสำหรับแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงเป็นแหล่งอ้างอิงที่จะช่วยให้ผู้เข้าแข่งขันสามารถทำความเข้าใจประเด็นในข้อสอบได้อย่างรอบด้านและอาจช่วยเพิ่มเติมเหตุผลในการแถลงการณ์ผ่านมุมมองทางด้านวิชาการอีกด้วย

5) กฎหมายลำดับรอง ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวปฏิบัติที่ออกภายใต้กรอบของกฎหมายแม่บทซึ่งจะช่วยให้ผู้เข้าแข่งขันเข้าใจขั้นตอนหรือวิธีการในทาง

ปฏิบัติมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ในข้อสอบปีล่าสุดนั้น มีประเด็นที่จำเลยที่ 1 ต่อสู้ว่ากรณีตามปัญหาเป็นเพียงการผิดสัญญาทางแพ่งที่จำเลยที่ 1 ไม่ได้ส่งมอบสลากกินแบ่งรัฐบาลให้แก่ผู้เสียหายตามที่ตกลงซื้อขายกันเท่านั้น มิใช่เรื่องที่จำเลยที่ 1 มีเจตนาฉ้อโกงผู้เสียหายแต่อย่างใด ซึ่งหากผู้เข้าแข่งขันค้นหาวิธีการจำหน่ายที่คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 มาตรา 13 (7) แล้ว ก็จะมีพบว่า วิธีการสลากกินแบ่งรัฐบาลนั้น ตัวแทนจำหน่ายต้องจำหน่ายปลีกให้แก่ผู้ซื้อโดยตรงเท่านั้น ห้ามขายส่งให้กับผู้ที่นำไปจำหน่ายต่ออีกทอดหนึ่ง ดังนั้น การที่จำเลยที่ 1 อ้างว่าตนสามารถจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลให้แก่ผู้เสียหายได้ถึง 10,000 ฉบับ เพื่อให้ผู้เสียหายนำไปจำหน่ายต่อ ทั้ง ๆ ที่จำเลยที่ 1 ไม่ใช่ตัวแทนจำหน่ายและไม่ได้จำหน่ายปลีกให้แก่ผู้ซื้อโดยตรง จึงย่อมไม่อาจมีสัญญาทางแพ่งโดยชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้นได้ โดยผู้เข้าแข่งขัน ฝ่ายพนักงานอัยการโจทก์สามารถใช้เหตุผลดังกล่าวประกอบการแถลงการณ์ต่อศาลเพื่อหักล้างข้อต่อสู้ของจำเลยที่ 1 นั้นเอง

6) ข้อเสนอสนับสนุนเชิงสังคมวิทยาอื่น ๆ นอกเหนือจากแหล่งข้อมูลในทางกฎหมายแล้ว ผู้เข้าแข่งขันอาจใช้แหล่งข้อมูลเชิงสังคมวิทยาอื่น ๆ มาสนับสนุนเพื่อชี้ให้เห็นว่าแนวทางการใช้การตีความกฎหมายในปัจจุบันจะสร้างผลกระทบต่อสังคมอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะในประเด็นที่ผู้เข้าแข่งขันฝ่ายนั้นเสียเปรียบหากยึดถือเฉพาะมุมมองตามคำอธิบายทางวิชาการหรือแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นอยู่

อนึ่ง ในขั้นตอนการค้นคว้าแหล่งข้อมูลนั้น ผู้เข้าแข่งขันควรต้องตระหนักว่า นอกจากแหล่งข้อมูลที่ให้เหตุผลสนับสนุนข้อต่อสู้ของฝ่ายตนเองแล้ว ผู้เข้าแข่งขันควรต้องศึกษาแหล่งข้อมูลที่ให้เหตุผลสนับสนุนฝ่ายตรงข้ามด้วย ดังสุภาษิตที่ว่า “รู้เขารู้เรา รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้ง” กล่าวคือ หากเรารู้ว่าฝ่ายตรงข้ามมีแหล่งข้อมูลใดที่เป็นประโยชน์กับเขาบ้าง เราก็จะสามารถเตรียมตอบโต้กลับผ่านการแถลงการณ์แก้อุทธรณ์ได้อย่างเฉียบคมตรงประเด็นนั้นเอง

4. ความคาดหวังของคณะกรรมการตัดสินต่อ “สรุปย่อคำแถลงการณ์”

“สรุปย่อคำแถลงการณ์” เป็นเอกสารที่ผู้เข้าแข่งขันทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลยต้องจัดทำเพื่อส่งให้คณะกรรมการตัดสินและผู้เข้าแข่งขันอีกฝ่ายหนึ่งก่อนการแข่งขัน โดยสรุปย่อคำแถลงการณ์นี้จะป็น “กรอบ” ที่กำหนดประเด็นและขอบเขตในการแถลงการณ์ด้วย

กล่าวคือ ผู้เข้าแข่งขันไม่สามารถยกประเด็นที่ไม่ได้เขียนไว้ในสรุปย่อคำแถลงการณ์ขึ้นต่อสู้ได้ เว้นแต่จะเป็นประเด็นที่ยกขึ้นเพื่อแถลงแก้อุทธรณ์ของอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้น สรุปย่อคำแถลงการณ์จึงมีฐานะเสมือนคำฟ้องและคำให้การที่กำหนดประเด็นข้อพิพาทในคดีจริงนั่นเอง นอกจากนี้ คณะกรรมการตัดสินจะตรวจสอบสรุปย่อคำแถลงการณ์และให้คะแนนในหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการคัดเลือกทีมที่ผ่านเข้ารอบตลอดจนการจับคู่แข่งขันตามที่กติกากำหนดไว้ในแต่ละปี ดังนั้น ผู้เข้าแข่งขันต้องใช้ทักษะในการวางโครงสร้างเพื่อนำเสนอข้อต่อสู้ และทักษะการเขียนในเชิงกฎหมายตลอดจนการอ้างอิงแหล่งข้อมูลอย่างถูกต้อง เพื่อจัดทำสรุปย่อคำแถลงการณ์ให้ได้มาตรฐาน

4.1 เมื่อกำหนดประเด็นครบถ้วนและค้นคว้าแหล่งข้อมูลได้เพียงพอตามที่อธิบายในหัวข้อก่อนแล้ว ผู้เข้าแข่งขันจะต้องนำองค์ความรู้ที่ได้มาเรียบเรียงเป็นตัวอักษร โดยเริ่มจากการวางโครงสร้างลำดับการนำเสนอว่าจะกล่าวถึงประเด็นอุทธรณ์ข้อใดก่อน - หลัง เชื่อมโยงกันอย่างไร ให้ความสำคัญกับแต่ละประเด็นมาก - น้อย เพียงใด และด้วยเหตุผลสนับสนุนใด เพื่อให้คณะกรรมการตัดสินเห็นถึงโครงเรื่องทั้งหมดที่ผู้เข้าแข่งขันจะนำไปใช้ในการแถลงการณ์ด้วยวาจา ทั้งนี้ ข้อสังเกตสำคัญประการหนึ่งที่คณะกรรมการพบจากการตรวจสอบสรุปย่อคำแถลงการณ์ก็คือ ในบางครั้งผู้เข้าแข่งขันไม่ได้วางโครงสร้างประเด็นที่นำเสนออย่างเป็นลำดับเชื่อมโยงกัน ยกตัวอย่างเช่น ในข้อสอบปีล่าสุด ปัญหาข้อแรกตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่นั้น เชื่อมโยงมาจากปัญหาว่าผู้เสียหายเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยหรือไม่ ซึ่งข้อนี้จำเลยต้องเป็นฝ่ายยกขึ้นอุทธรณ์เพื่อให้ศาลอุทธรณ์เห็นว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ดังนั้น เมื่อผู้เข้าแข่งขันฝ่ายทนายจำเลยทั้งสองแสดงข้อต่อสู้ของตนว่า ผู้เสียหายไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยแล้ว ผู้เข้าแข่งขันก็ต้องอธิบายเชื่อมโยงต่อไปด้วยว่าการร้องทุกข์ของผู้เสียหายไม่ทำให้เกิดการสอบสวนโดยชอบด้วยกฎหมาย และส่งผลให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120 หากผู้เข้าแข่งขันอธิบายเพียงว่า ผู้เสียหายไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย แต่ไม่ได้เชื่อมโยงต่อไปว่าจะเกิดผลกระทบต่อดำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนและอำนาจฟ้องคดีของพนักงานอัยการหรือไม่อย่างไร ก็ย่อมเป็นสรุปย่อคำแถลงการณ์ที่ไม่สมบูรณ์ หรือในการลำดับประเด็นนั้น เรื่องอำนาจฟ้องจะต้องมาก่อนประเด็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของการกระทำความผิด เพื่อแสดงถึงลำดับความคิดที่สอดคล้องกับหลักของวิธีพิจารณาความนั้นเอง

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งก็คือ ผู้เข้าแข่งขันต้องเข้าใจว่า สรุปลย่อคำแถลงการณ์นั้น ไม่ใช่รายงานในวิชาเรียนที่สรุปแหล่งข้อมูลในหัวข้อต่าง ๆ ว่ามีหลักกฎหมาย แนวทางการตีความ หรือความเห็นในทางวิชาการว่าไว้อย่างไรบ้างเท่านั้น แต่เป็นการสรุปข้อต่อสู้ของผู้เข้าแข่งขันที่จะใช้ในการแถลงการณ์ โดยมีแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาเป็นส่วนสนับสนุน ดังนั้น การวางโครงสร้างเพื่อเขียนสรุปลย่อคำแถลงการณ์ ผู้เข้าแข่งขันจะต้องเน้นย้ำให้คณะกรรมการเห็นถึงจุดยืนหรือข้อต่อสู้ของตนเป็นสำคัญ แล้วจึงอธิบายว่าข้อต่อสู้เหล่านั้น มีเหตุผลที่สอดคล้องกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทำให้น้ำหนักน่ารับฟังอย่างไรบ้าง

4.2 ผู้เข้าแข่งขันจะต้องใช้ทักษะการเขียนในเชิงกฎหมายตลอดจนการอ้างอิงแหล่งข้อมูลอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ โดยปกติแล้วในกติกาการแข่งขันจะกำหนดจำนวนคำหรือความยาวของสรุปลย่อคำแถลงการณ์เอาไว้ ดังนั้น ผู้เข้าแข่งขันต้องพยายามใช้พื้นที่อันจำกัดนั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด การเขียนสรุปลย่อคำแถลงการณ์จึงต้องใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย เป็นไปตามหลักภาษาไทยที่ถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดความสับสน และยังต้องมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลในระบบที่ได้มาตรฐานทางวิชาการเพื่อให้งานเขียนของตนมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ

นอกจากนั้น ด้วยเหตุที่สรุปลย่อคำแถลงการณ์เป็นกรอบที่กำหนดเนื้อหาของการแถลงการณ์ด้วยวาจาและยังต้องถูกส่งให้อีกฝ่ายหนึ่งล่วงหน้า ผู้เข้าแข่งขันจึงต้องระมัดระวังไม่ให้มีการเขียนผูกมัดตนเองในลักษณะซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียเปรียบในทางคดีหรือให้เหตุผลในแต่ละประเด็นขัดแย้งกันเอง ยกตัวอย่างเช่น ในประเด็นว่าจำเลยที่ 2 มีความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนหรือไม่นั้น หากผู้เข้าแข่งขันฝ่ายทนายจำเลยทั้งสองเขียนในสรุปลย่อคำแถลงการณ์ทำนองว่า จำเลยที่ 2 ไม่รู้ว่าจำเลยที่ 1 จะนำบัญชีที่ตนเปิดไปใช้กระทำความผิด จำเลยที่ 2 จึงไม่มีเจตนาร่วมกับจำเลยที่ 1 หรือไม่รู้ถึงการกระทำความผิดของจำเลยที่ 1 แบบนี้ย่อมเท่ากับว่าทนายจำเลยทั้งสองยอมรับโดยนัยว่าจำเลยที่ 1 เป็นผู้กระทำความผิดจริง เพียงแต่จำเลยที่ 2 ไม่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยเท่านั้น ซึ่งย่อมทำให้ฝ่ายของตนเสียเปรียบในประเด็นของจำเลยที่ 1 ทันที เป็นต้น

4.3 ผู้เข้าแข่งขันควรใช้ภาษาที่สามารถอธิบายครอบคลุมประเด็นสำคัญในการแถลงการณ์ด้วยวาจาได้ แต่ก็ไม่ได้เปิดเผยเนื้อหาในรายละเอียดทั้งหมด กล่าวคือ การลงรายละเอียดมากเกินไปในสรุปลย่อคำแถลงการณ์จะทำให้ผู้เข้าแข่งขันอีกฝ่ายหนึ่ง “เห็นไฟในมือของเราทั้งหมด” และสามารถเตรียมการแถลงการณ์แก้อุทธรณ์ได้อย่างละเอียดในระดับเดียวกัน ซึ่งอาจส่งผลให้ข้อต่อสู้ที่เราเตรียมมาอย่างดีถูกหักล้างจนหมดต่อหน้า

คณะกรรมการตัดสิน ดังนั้น ผู้เข้าแข่งขันต้องพิจารณาการเขียนในเชิงกว้างให้ครอบคลุมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาวานาประเด็นอื่นนอกเหนือจากที่ระบุในสรุปย่อคำแถลงการณ์ขึ้นมาแถลง โดยละเหตุผลหรือข้อสนับสนุนเชิงลึกภายใต้ประเด็นนั้น ๆ ไว้สำหรับลงเป็นไฟล์ฉบับขึ้นแถลงการณ์นั่นเอง

5. ความคาดหวังของคณะกรรมการตัดสินต่อการแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นอุทธรณ์

“การแถลงการณ์ด้วยวาจา” เป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดของการแข่งขัน เนื่องจากเป็นจุดที่คณะกรรมการตัดสินจะพิจารณาให้คะแนนเพื่อกำหนดผู้แพ้และผู้ชนะอย่างแท้จริง ในขณะที่การจัดทำสรุปย่อคำแถลงการณ์เปรียบเสมือนข้อสอบ take home ที่ผู้เข้าแข่งขันสามารถใช้เวลาค้นคว้าแหล่งข้อมูลและบรรจงเรียบเรียงให้สมบูรณ์ที่สุด แต่การแถลงการณ์ด้วยวาจาจะเปรียบเสมือนการสอบปิดเล่มวิทยานิพนธ์ที่ไม่ว่าผู้เข้าแข่งขันจะเตรียมตัวมาดีเพียงใดสุดท้ายก็ยังต้องใช้ “ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า” เพื่อรับมือกับสิ่งที่ไม่คาดคิดอยู่นั่นเอง

โดยปกติแล้วกติกาการแข่งขันจะกำหนดให้ทีมหนึ่งประกอบไปด้วยผู้แถลงการณ์ 2 คน และมีลำดับในการแถลงการณ์เริ่มจากผู้แถลงการณ์คนแรกของฝ่ายที่อุทธรณ์ ตามด้วยผู้แถลงการณ์ทั้งสองคนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วปิดท้ายด้วยผู้แถลงการณ์คนที่สองของฝ่ายที่อุทธรณ์ ซึ่งข้อสอบจะกำหนดมาให้ฝ่ายใดแถลงอุทธรณ์ก่อน - หลัง ในขั้นตอนนี้คณะกรรมการตัดสินคาดหวังให้ผู้เข้าแข่งขันทั้งสองทีมแสดงผลในการแถลงการณ์แต่ละประเด็น โดยมีบุคลิกการแสดงออกที่เหมาะสม และมีการแบ่งหน้าที่กันระหว่างเพื่อนร่วมทีม ดังต่อไปนี้

5.1 ด้านการให้เหตุผล

1) “เหตุผล” เป็นหัวใจสำคัญของการแถลงการณ์ด้วยวาจา ผู้เข้าแข่งขันจึงต้องพูดให้ถึงระดับที่เมื่อคณะกรรมการตัดสินฟังแล้วไม่เกิดคำถามในใจว่า “ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น” ทั้งนี้ แต่ละประเด็นที่ได้เถียงกัน คณะกรรมการตัดสินจะทราบอยู่แล้วว่าคำตอบของแต่ละฝ่ายคืออะไร ฝ่ายพนักงานอัยการโจทก์ก็ต้องอุทธรณ์ในทุกประเด็นเพื่อให้ตนชนะคดี ผู้เสียหายต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยเพื่อให้พนักงานอัยการโจทก์มีอำนาจฟ้อง การกระทำของจำเลยที่ 1 ต้องครบองค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกง จำเลยที่ 2 ต้องเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดของจำเลยที่ 1 ในทางตรงกันข้ามฝ่ายจำเลยทั้งสองก็ต้องแถลงการณ์โต้แย้งในทุกประเด็นเพื่อให้ศาลพิพากษายกฟ้องจำเลยทั้งสอง ดังนั้น **คะแนนในการแถลงการณ์จึง**

ไม่ได้อยู่ที่ “ปลายทาง” หรือองค์คำตอบ แต่อยู่ที่ “ระหว่างทาง” ซึ่งผู้เข้าแข่งขันทั้งสองฝ่ายใช้เพื่อให้ไปถึงจุดหมายปลายทางนั้นหรือก็คือเหตุผลที่มาสนับสนุนเพื่อโน้มน้าวให้คณะกรรมการเข้าใจและเลือกเดินตามไปบนเส้นทางดังกล่าวนั่นเอง

2) การให้เหตุผลสนับสนุนไม่ควรถูกจำกัดกรอบอยู่เพียงแค่การตีความตัวบทกฎหมายหรือการเล่นแร่แปรธาตุอยู่กับถ้อยบัญญัติเท่านั้น ทีมที่สามารถแสดงความลุ่มลึกในการให้เหตุผลได้มากกว่าย่อมสามารถโน้มน้าวคณะกรรมการให้เห็นคล้อยตามได้ดีกว่า ยกตัวอย่างเช่น ในข้อสอบปีล่าสุด ประเด็นเรื่องการอนุญาตให้จำเลยทั้งสองแก้ไขคำให้การจากรับสารภาพเป็นปฏิเสศ ผู้เข้าแข่งขันส่วนใหญ่จะโต้แย้งกันโดยอ้างเหตุผลตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ฝ่ายพนักงานอัยการโจทก์จะอ้างว่า พฤติการณ์ที่จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพไปแล้วและขออนุญาตเลื่อนคดีออกไปเพื่อหาเงินมาผ่อนชำระค่าเสียหาย แต่เมื่อไม่สามารถหาเงินได้ทันจึงขอลอนคำให้การรับสารภาพเดิม แล้วให้การใหม่เป็นปฏิเสศเป็นการประวิงคดี กรณีไม่มีเหตุอันควรให้ศาลอนุญาต (เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 18043/2555) ส่วนฝ่ายทนายจำเลยทั้งสองก็จะอ้างว่า เมื่อจำเลยทั้งสองมีแนวทางที่จะต่อสู้คดีได้ครบไต่ที่ศาลยังไม่ได้มีคำพิพากษา แม้จะนัดฟังคำพิพากษาไว้แล้ว ก็ไม่ตัดสิทธิจำเลยทั้งสองยื่นคำร้องขอแก้ไขคำให้การเมื่อมีเหตุอันควร (เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 233/2524) ซึ่งล้วนเป็นการให้เหตุผลที่วนเวียนอยู่กับการตีความถ้อยคำว่า “เหตุอันควร” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 163 วรรคสอง แต่หากผู้เข้าแข่งขันโดยเฉพาะฝ่ายทนายจำเลยทั้งสองสามารถให้เหตุผลลึกลงไปถึงเบื้องหลังของหลักในเรื่องการแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การของจำเลยซึ่งผ่อนคลายกว่าการแก้หรือเพิ่มเติมฟ้องของฝ่ายโจทก์มากนัก เนื่องจากโทษในทางอาญาอาศิดกับตัวจำเลยอย่างรุนแรงถึงขั้นที่จำเลยอาจถูกประหารชีวิตหรือสูญเสียอิสรภาพได้ ระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ของจำเลย กล่าวคือ หากบุคคลใดมีหนทางที่จะต่อสู้คดีได้ ก็ไม่ควรที่บุคคลนั้นจะต้องรับโทษในทางอาญา ซึ่งหลักในเรื่องการแก้หรือเพิ่มเติมคำให้การของจำเลยก็อยู่ภายใต้ร่มเงาของหลักการใหญ่ดังกล่าว เช่นนี้ก็จะเป็นการให้เหตุผลในระดับที่ลุ่มลึกเกินใจคณะกรรมการมากกว่านั่นเอง

นอกจากนั้น บางครั้งการนำเหตุผลบนฐานคิดตามความเป็นจริงในสังคมมาสนับสนุนการให้เหตุผลในทางกฎหมายจะทำให้สิ่งที่แถลงการณ์มีน้ำหนักน่ารับฟังมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ประเด็นเรื่องการซื้อขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินกว่าราคาที่กำหนดในสลาก

ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 มาตรา 39 และพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 มาตรา 9 ทวิ, 9 ตริ นั้น หากผู้เข้าแข่งขันให้เหตุผลเพียงว่ากฎหมายทั้ง 2 ฉบับดังกล่าว เป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งผู้กระทำความผิดไม่อาจอ้างความไม่รู้กฎหมายขึ้นต่อสู้ได้ แม้จะเป็นการให้เหตุผลในทางกฎหมายที่ถูกต้อง แต่เมื่อคณะกรรมการฟังแล้วอาจเกิดความสงสัยได้ว่าต่อไปเป็นบุคคลที่ทำงานอยู่ในวงการกฎหมาย ก็คงไม่ใช่คนส่วนใหญ่ที่จะเคยศึกษาพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. 2517 และพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ในเชิงลึกมาก่อน แล้วจะยุติธรรมหรือไม่ที่ไปเอาผิดกับฝ่ายจำเลยซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปด้วยเหตุผลว่าจำเลยไม่อาจอ้างความไม่รู้กฎหมายขึ้นต่อสู้คดี แต่หากผู้เข้าแข่งขันให้เหตุผลสนับสนุนเสริมไปด้วยว่า ในความเป็นจริงแล้วประชาชนทั่วไปในสังคมต่างก็รู้อยู่ว่าสลากกินแบ่งรัฐบาลมีราคาตามกฎหมายใบละ 80 บาท การซื้อขายกันในราคาที่สูงกว่านี้จึงย่อมต้องเป็นความผิดอย่างแน่นอน โดยไม่ได้เกี่ยวกับความรู้หรือไม่รู้กฎหมายแต่อย่างใด การให้เหตุผลในลักษณะนี้ช่วยแสดงให้คณะกรรมการเห็นว่าผู้เข้าแข่งขันเข้าใจความสัมพันธ์ของระบบกฎหมายกับสังคมเป็นอย่างดี

3) การฟังมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการพูด นอกจากยึดฐานที่มั่นของตัวเองให้มั่นคงโดยการแถลงการณ์ตามบทที่เตรียมมาเป็นอย่างดีแล้ว ผู้เข้าแข่งขันต้องรู้จักโจมตีเพื่อทำลายน้ำหนักข้อต่อสู้ของอีกฝ่ายหนึ่งด้วย แม้ว่าการแข่งขันแถลงการณ์ด้วยวาจาบางรายการในปัจจุบันจะมีขั้นตอนการแลกสร้อยคำแถลงการณ์ระหว่างทั้งสองทีมเพื่อให้ตรวจสอบก่อน แต่จำไว้ว่าไม่มีทีมใดใส่ข้อมูลทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในสร้อยคำแถลงการณ์ โดยเฉพาะการแข่งขันในระดับสูง แต่ละทีมมักจะเก็บอาวุธลับไว้เป็นไพ่ตายสำหรับขึ้นแถลงการณ์จริงหรือบางครั้งก็อาจมีการใส่ไพ่หลอกไว้ในสร้อยคำแถลงการณ์ แต่เมื่อนำมาพูดจริงกลับถูกตัดออกไป ดังนั้น การจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ตัวเองกำลังจะพูดเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ ผู้เข้าแข่งขันต้องเปิดหูให้กว้างและตั้งใจรับฟังสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งแถลงการณ์ด้วยเพื่อใช้ในการแก้ยุทธวิธีให้ครบถ้วน

4) ผู้เข้าแข่งขันต้องทำความเข้าใจโครงสร้างของคำพิพากษาศาลชั้นต้นที่ปรากฏในข้อสอบและระมัดระวังไม่เพิ่มเติมข้อเท็จจริงหรือนำ “ข้อเท็จจริงตามทางนำสืบ” มาใช้ในการปรับบทให้เหตุผลแทน “ข้อเท็จจริงยุติ” กล่าวคือ โดยปกติแล้วโครงสร้างของคำพิพากษามี “ข้อเท็จจริงตามทางนำสืบ” ซึ่งหมายถึงข้อเท็จจริงที่คู่ความแต่ละฝ่ายนำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อประโยชน์แก่ฝ่ายตน โดยข้อเท็จจริงดังกล่าวอาจขัดแย้งไปคนละทิศละทางกับ

ข้อเท็จจริงที่อีกฝ่ายหนึ่งนำสืบก็เป็นได้ ดังนั้น ศาลย่อมไม่สามารถรับฟังข้อเท็จจริงตามทางนำสืบที่ยังไม่ยุติเพื่อนำมาใช้ในการปรับบทและพิจารณาพิพากษาคดี ส่วน “ข้อเท็จจริงยุติ” เป็นข้อเท็จจริงที่ศาลรับฟังถึงที่สุดแล้ว โดยเฉพาะข้อเท็จจริงที่คู่ความนำสืบรับกันหรือไม่ได้โต้แย้งกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84 (3) เช่น ข้อเท็จจริงเรื่องจำนวนและราคาสลากที่ซื้อขายกัน หรือข้อเท็จจริงว่าผู้เสียหายโอนเงินเข้าบัญชีของจำเลยที่ 2 เป็นต้น ดังนั้น ข้อเท็จจริงที่ผู้เข้าแข่งขันนำมาใช้ในการปรับบทจึงต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ยุติแล้ว โดยผู้เข้าแข่งขันห้ามเพิ่มเติมข้อเท็จจริงนอกเหนือจากที่ปรากฏในข้อสอบคดีขาด เพราะการแข่งขันแถลงการณ์ด้วยวาจานี้เป็นการโต้เถียง “ปัญหาข้อกฎหมาย” ไม่ใช่ “ปัญหาข้อเท็จจริง” ผู้เข้าแข่งขันจึงไม่สามารถแถลงการณ์เพื่อให้ศาลรับฟังข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่นได้ หากผู้เข้าแข่งขันฝ่ายใดเพิ่มเติมข้อเท็จจริงหรือสับสนในการนำข้อเท็จจริงตามทางนำสืบมาใช้เสมือนเป็นข้อเท็จจริงที่ยุติแล้ว นอกจากจะถูกคณะกรรมการหักคะแนน ก็อาจถูกอีกฝ่ายหนึ่งโต้แย้งจนเสียน้ำหนักและความน่าเชื่อถือในการแถลงการณ์ได้

5) สำหรับคดีอาญานั้น ถึงแม้ว่าศาลจะไม่พิพากษาลงโทษจำเลยหากยังมีข้อสงสัยตามสมควร ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง หรือที่เรียกว่าการยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย แต่ผู้เข้าแข่งขันฝ่ายทนายจำเลยควรแถลงการณ์โดยยกข้อต่อสู้ให้ชัดเจนว่า การกระทำของจำเลยไม่ครบองค์ประกอบของความผิดหรือจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดนั้น คือสู้ให้ศาลยกขาด ไม่ใช่สู้เพียงแต่จะให้การยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย เพราะจะทำให้แนวทางในการแถลงการณ์ไม่ชัดเจนและเกิดความเสี่ยงกับตัวจำเลยเสมือนหนึ่งว่า จำเลยเองยังไม่แน่ใจว่าตัวได้กระทำความผิดหรือไม่ ดังนั้น ความสงสัยจึงควรเป็นหน้าที่ของศาลในการใช้ดุลพินิจพิจารณามีใช้แนวทางหลักในการต่อสู้คดีของผู้เข้าแข่งขันฝ่ายทนายจำเลย

5.2 ด้านบุคลิกภาพและการแสดงออกระหว่างแถลงการณ์ด้วยวาจา

1) การแถลงการณ์ด้วยวาจาที่ดี “ทักษะในการพูดด้วยความเข้าใจ” ไม่ใช่ “ทักษะในการอ่านออกเสียงหรือการท่องจำ” ผู้เข้าแข่งขันจึงต้องพยายามสื่อสารกับคณะกรรมการด้วยการพูดอย่างเป็นธรรมชาติและอธิบายประเด็นตลอดจนเหตุผลสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวให้คณะกรรมการเข้าใจจนกระทั่งเห็นคล้อยตาม โดยปกติแล้วผู้เข้าแข่งขันจะจัดทำสคริปต์ในลักษณะโน้ตย่อใส่กระดาษถือไว้ระหว่างการแถลงการณ์เพื่อเตือนความจำตนเองว่าต่อไปจะพูดในประเด็นใด แต่มีข้อเสนอแนะว่า การทำโน้ตย่อนี้ต้องไม่จำกัดความสามารถในการพูดของ

ผู้เข้าแข่งขัน กล่าวคือ หากผู้เข้าแข่งขันทำโน้ตย่อเป็นบทพูดแบบคำต่อคำ ผู้เข้าแข่งขันก็มักถูกจำกัดกรอบความคิดว่า จะต้องพูดตามบทนั้นให้ถูกต้องทุกคำจนกลายเป็นการอ่านออกเสียงแบบท่องจำมากกว่าการอธิบาย แต่หากผู้เข้าแข่งขันทำโน้ตย่อเป็นประเด็น ใส่เฉพาะคำสำคัญของหัวข้อนั้น ๆ ไว้เหลือบมองระหว่างแถลงการณ์ ก็จะทำให้ผู้เข้าแข่งขันพูดอธิบายได้อย่างเป็นธรรมชาติมากขึ้น เพราะความสำคัญของการแถลงการณ์อยู่ที่ผู้เข้าแข่งขันสามารถอธิบายเหตุผลให้คณะกรรมการเข้าใจได้นั่นเอง และโน้ตย่อนี้ก็ไม่ควรเขียนใส่กระดาษในขนาดที่ใหญ่จนเกินไป เพราะจะทำให้ผู้เข้าแข่งขันพะวงในการถือระหว่างยื่นแถลงการณ์ หรือบางครั้งก็เผลอนำมาปิดหน้าปิดตาตนเองจนคณะกรรมการไม่สามารถมองเห็นได้ ดังนั้น การใช้กระดาษขนาดประมาณครึ่ง A4 หรือเล็กกว่านั้น จะทำให้เกิดความคล่องตัวมากกว่า หรือในบางระดับ ผู้เข้าแข่งขันอาจชักซ้อมมาอย่างดีเพียงพอจนไม่จำเป็นต้องถือโน้ตย่อเลย ซึ่งจะถือว่าได้ท้าทายตนเองไปอีกขั้นและทำให้เกิดความประทับใจแก่คณะกรรมการอีกด้วย เพราะเท่ากับว่าผู้เข้าแข่งขันมุ่งเน้นที่การสื่อสารกับคณะกรรมการโดยตรง

2) **บุคลิกภาพในการนำเสนอ** เป็นทักษะอีกประการหนึ่งที่ผู้เข้าแข่งขันสามารถฝึกฝนได้ ตั้งแต่ท่าทางการยืนให้สง่างาม การเก็บมือข้างที่ไม่ได้ถือโน้ตย่อไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสม การโค้งตัว ทำความเคารพและก้าวเดินเมื่ออ้างส่งเอกสารประกอบการแถลงการณ์ต่อศาล ความดังของเสียงซึ่งควรจะอยู่ในระดับที่คณะกรรมการได้ยินอย่างชัดเจนแต่ไม่ถึงกับตะโกนหรือตะคอกและอาจใช้เสียงดังขึ้นเล็กน้อยเมื่อถึงใจความสำคัญส่วนที่ต้องการเน้นย้ำ ความเร็วในการพูดอย่างพอเหมาะซึ่งต้องระมัดระวังโดยเฉพาะเมื่อผู้เข้าแข่งขันตื่นเต้นแล้วทำให้พูดเร็วขึ้นโดยอัตโนมัติ การสบตาคณะกรรมการตัดสินทุกท่านเป็นระยะแบบไม่จ้องค้างไปที่จุดใดจุดหนึ่งรวมตลอดไปถึงบุคลิกภาพ การแต่งกาย ทรงผม ความสะอาด ให้เหมาะสมกับการทำหน้าที่พนักงานอัยการหรือทนายความต่อหน้าศาล เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยนอกเหนือความรู้ความสามารถของผู้เข้าแข่งขันที่จะสร้างความประทับใจให้คณะกรรมการได้ทันทีโดยยังไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงเนื้อหาที่แถลงการณ์เสียด้วยซ้ำ

3) **ผู้เข้าแข่งขันควรอธิบายโครงสร้างการนำเสนอและเน้นย้ำหัวข้อเป็นระยะ** เพื่อให้ง่ายต่อคณะกรรมการในการติดตามฟังและทำความเข้าใจ เนื่องจากการแถลงการณ์มีประเด็นที่ต้องอุทธรณ์และแก้อุทธรณ์หลายประเด็น อีกทั้งในแต่ละประเด็นยังมีเหตุผลสนับสนุนหลายข้อ หากผู้เข้าแข่งขันแถลงการณ์โดยไม่แบ่งหัวข้อหรือโครงสร้างให้ชัดเจน

อาจทำให้คณะกรรมการไม่ทันได้พิจารณาให้คะแนนในสิ่งที่ผู้เข้าแข่งขันพยายามนำเสนออย่างครบถ้วน

4) การอ้างส่งเอกสารเพื่อประกอบการแถลงการณ์ต้องเป็นเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือและยื่นในจังหวัดที่เหมาะสมสอดคล้องกับประเด็นที่นำเสนออยู่ เอกสารที่อ้างส่งต่อศาลเป็นสิ่งที่ผู้เข้าแข่งขันค้นคว้ามาจากแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนสิ่งที่ตนแถลงการณ์ให้มีน้ำหนักน่ารับฟังมากยิ่งขึ้น ดังนั้น เอกสารทุกฉบับต้องมีแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ หากเป็นหนังสือหรือตำราก็ต้องถ่ายสำเนา “หน้าปกใน” (title page) ซึ่งเป็นหน้าที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะระบุรายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสือไว้ครบถ้วน อาทิ ข้อมูลผู้แต่ง ผู้แปล ผู้รวบรวม ครั้งที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ สถานที่พิมพ์ โรงพิมพ์ ปีที่พิมพ์ เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) หากเป็นวิทยานิพนธ์ ก็จะต้องถ่ายสำเนาน้ำอณุมัติ (approval page) เพื่อให้ทราบว่าท่านใดเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์บ้าง หากเป็นคำพิพากษาศาลฎีกาก็ต้องถ่ายสำเนาจากเล่มหรือคัดลอกจากเว็บไซต์ทางการคือ <http://deka.supremecourt.or.th> เป็นหลัก ในบางครั้งผู้เข้าแข่งขันสามารถค้นคว้าแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์อย่างยิ่งแต่อ้างส่งเอกสารจากแหล่งที่ไม่น่าเชื่อถือ เช่น คัดลอกมาจากโพสต์ในแอปพลิเคชันเฟซบุ๊กโดยไม่ทราบว่าผู้เขียนเป็นใคร เขียนเมื่อใด มีที่มาที่ไปอย่างไร ส่งผลให้คณะกรรมการไม่สามารถให้นำหนักในการรับฟังได้ และยังมีข้อแนะนำคือ ผู้เข้าแข่งขันควรขีดเส้นใต้หรือเน้นข้อความสำคัญที่ต้องการนำเสนอในเอกสารดังกล่าวเพื่อให้คณะกรรมการสามารถอ่านได้อย่างรวดเร็ว แล้วกลับมาฟังสิ่งที่กำลังแถลงการณ์ต่อได้ทันที นอกจากนี้ ผู้เข้าแข่งขันควรฝึกซ้อมการอ้างส่งเอกสารว่าจะยื่นในจังหวัดใดไม่ให้สิ่งที่กำลังแถลงการณ์อยู่ขาดตอน โดยอาจเป็นจังหวัดที่สรุปเหตุผลหรือประเด็นนั้นจบแล้วก็ขออนุญาตอ้างส่งเอกสารในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นช่วง ๆ ไป ทั้งนี้ **ผู้เข้าแข่งขันไม่ควรแถลงการณ์จนจบแล้วอ้างส่งเอกสารทั้งหมดรวดเดียว** เพราะจะทำให้คณะกรรมการไม่ได้เห็นเอกสารสนับสนุนในขณะที่กำลังแถลงการณ์ในประเด็นนั้น และยังไม่มีเวลาตรวจพิจารณาเอกสารเพื่อให้คะแนนการค้นคว้าอีกด้วย

5) ระดับภาษาในการแถลงการณ์ต้องเป็นทางการแตกต่างจากการได้วาที เนื่องจากการแข่งขันแถลงการณ์ด้วยวาจาจำลองมาจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาจริงที่ทำต่อหน้าศาลในห้องพิจารณาคดี มิใช่เวทีแสดงฝีปาก การแถลงการณ์จึงต้องดำเนินไปด้วยความสุภาพโดยใช้ภาษาอย่างนัยกกฎหมาย บางครั้งผู้เข้าแข่งขันได้รับอิทธิพลมาจากการแข่งขันได้วาทีที่สามารถใช้ภาษาพูดหรือถ้อยคำเสียดสีได้ในระดับหนึ่งเพื่อเพิ่มอรรถรสในการแข่งขัน แต่พึงระมัดระวังว่า

เทคนิคดังกล่าวอาจเป็นข้อเสียในการแถลงการณ์ได้ อีกทั้งโดยหลักแล้วการแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นอุทธรณ์เป็นการโต้แย้งกับคำพิพากษาศาลชั้นต้นให้ศาลชั้นอุทธรณ์ซึ่งเป็นคนกลางรับฟัง คู่ความทั้งสองฝ่ายไม่ได้โต้แย้งกันเองโดยตรง จึงไม่ควรจะใช้ถ้อยคำปะทะกันจนเกินพอดี

6) ผู้เข้าแข่งขันควรรักษาเวลาที่ใช้ในการแถลงการณ์ด้วยการฝึกซ้อมแถลงการณ์แบบจับเวลา เพื่อทดสอบว่าเนื้อหาในประเด็นที่ตนจะต้องพูดนั้น หากลองพูดด้วยระดับความเร็วที่เหมาะสมรวมกับเวลาที่ต้องใช้ระหว่างอ้างส่งเอกสารแล้วจะสามารถทำได้ทันภายในกรอบระยะเวลาที่จำกัดของการแข่งขันรายการนั้น ๆ หรือไม่ หากยังเหลือเวลาอีกอาจขยายความประเด็นที่จะทำให้ฝ่ายของตนได้เปรียบมากขึ้น หรือหากไม่ทันเวลาก็อาจพิจารณาตัดทอนหรือรวบเนื้อหาบางส่วนเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ ถึงแม้การแข่งขันบางรายการจะอนุญาตให้ขอต่อเวลาได้เล็กน้อยแลกกับคะแนนบางส่วน แต่สำหรับนัดที่เจอกับคู่แข่งซึ่งมีฝีมือสูสีกันในด้านอื่นแล้ว ทีมที่แถลงการณ์เกินเวลาอาจส่งผลถึงขั้นตกเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ได้เลยทีเดียว

5.3 ด้านการแบ่งหน้าที่ของผู้เข้าแข่งขันในทีมเดียวกันและบทบาทของผู้แถลงการณ์แต่ละตำแหน่ง

1) ผู้แถลงการณ์ทั้งสองคนในทีมเดียวกันต้องแบ่งแยกบทบาทให้ชัดเจนว่าใครจะพูดในประเด็นใดด้วยเหตุผลอย่างไรบ้าง เมื่อคนหนึ่งแถลงการณ์ในประเด็นใดแล้วก็ควรพูดให้หมดสิ้นกระแสความในประเด็นนั้น ไม่ควรให้อีกคนหนึ่งมาพูดประเด็นเดิมซ้ำอีกแม้ว่าจะให้เหตุผลแตกต่างกันก็ตาม เพราะจะทำให้ลำดับความคิดตลอดจนการทำความเข้าใจของคณะกรรมการไม่ต่อเนื่องและยังเสียเวลาที่จะต้องแถลงประเด็นเดิมซ้ำ ผู้เขียนเคยพบบางทีมที่แบ่งหน้าที่ให้ผู้แถลงการณ์ปากแรกนำเสนอคำอธิบายทางตำราของทุกประเด็น และให้ผู้แถลงการณ์ปากที่สองนำเสนอแนวทางการใช้การตีความตามคำพิพากษาศาลฎีกาของทุกประเด็น กลายเป็นว่าผู้เข้าแข่งขันทั้ง 2 คน ต้องอธิบายซ้ำว่า ผู้เสียหายเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยหรือไม่ การกระทำของจำเลยที่ 1 เป็นเรื่องผิดสัญญาทางแพ่งหรือไม่ จำเลยที่ 2 เป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนหรือไม่ และประเด็นอื่น ๆ ทั้งหมดถึง 2 รอบ อันเป็นการเผาเวลาทิ้งโดยใช่เหตุ และยิ่งเสียโอกาสในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างคำอธิบายตามตำราและแนวคำพิพากษาศาลฎีกาว่าสอดคล้องกันหรือขัดแย้งกันหรือไม่ และผู้เข้าแข่งขันเห็นด้วยกับแนวทางใด

2) ผู้แถลงการณ์คนแรกซึ่งเป็นปากเปิดคดีต้องสรุปข้อเท็จจริงในข้อสอบให้คณะกรรมการฟัง ซึ่งควรเป็นการสรุปโดยย่อเหมือนเล่าเรื่องราวอย่างกระชับ โดยไม่ต้องอ่านข้อเท็จจริงในข้อสอบทั้งหมดให้คณะกรรมการฟัง เพราะจะไปกินเวลาการแถลงการณ์ส่วนอื่น ซึ่งเป็นส่วนที่มีค่าคะแนนโดยตรง ดังนั้น โดยปกติแล้วผู้เข้าแข่งขันในตำแหน่งนี้จะต้องรับผิดชอบเวลาในการแถลงการณ์ยาวที่สุด จึงต้องฝึกซ้อมอย่างหนักเพื่อสร้างความประทับใจแรกขณะเปิดฉากการต่อสู้

3) ผู้แถลงการณ์ปากสุดท้ายซึ่งเป็นปากปิดคดีมีหน้าที่สำคัญในการหักล้างข้อต่อสู้ทุกประเด็นของฝ่ายตรงข้ามและย้ำจุดยืนของฝ่ายตนเอง ความท้าทายของผู้เข้าแข่งขันในตำแหน่งนี้คือการที่ตนเป็นผู้มีโอกาสลงดาบสุดท้ายก่อนจบการแข่งขันในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่สามารถกลับมาโต้แย้งได้อีก ผู้เข้าแข่งขันปากนี้จึงไม่มีสิทธิที่จะนำเสนอข้อมูลใหม่ใด ๆ ทั้งสิ้น นอกเสียจากการแถลงเพื่อหักล้างน้ำหนักของอีกฝ่ายเท่านั้น และเป็นตำแหน่งที่ต้องทำความเข้าใจบทบาทของตัวเองให้ดีเพื่อสร้างความได้เปรียบในตอนท้าย โดยในส่วนของ การหักล้างข้อต่อสู้ของฝ่ายตรงข้ามนั้น หากเป็นเหตุผลที่คาดไม่ถึงมาก่อนว่าฝ่ายตรงข้ามจะนำมาแถลงการณ์ ผู้เข้าแข่งขันในปากนี้ก็อาจจะต้องคิดข้อโต้แย้งขึ้นสด ๆ ระหว่างการแข่งขัน จึงถือว่าต้องใช้สมาธิอย่างสูงทั้งในการฟังและการขึ้นแถลงการณ์โดยไม่ได้เตรียมเนื้อหาบางส่วนเหมือนปากอื่น ทั้งนี้ต้องระมัดระวังไม่ให้เกินเลยจนกลายเป็นการยกข้อต่อสู้ในประเด็นใหม่ขึ้นแถลงการณ์จนสร้างความไม่เป็นธรรมกับอีกฝ่ายหนึ่งและอาจถูกหักคะแนนด้วย

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การแข่งขันได้เผยปัญหากฎหมายโดยการแถลงการณ์ด้วยวาจาในชั้นอุทธรณ์ ทั้งในส่วนของ การจัดทำสรุปย่อคำแถลงการณ์และการขึ้นแถลงการณ์ต่อหน้าคณะกรรมการ จำเป็นต้องใช้ “ทักษะทุกด้านของการเป็นนักกฎหมาย” ตั้งแต่การอ่านข้อสอบเพื่อจับประเด็นและค้นคว้าแหล่งข้อมูลต่าง ๆ การเขียนเรียบเรียงข้อต่อสู้และเหตุผลสนับสนุน การพูดแถลงการณ์ด้วยวาจาต่อหน้าคณะกรรมการ และการฟังผู้เข้าแข่งขันอีกฝ่ายหนึ่งแถลงการณ์เพื่อนำมาใช้แถลงแก้ ซึ่งทักษะเหล่านี้ล้วนถูกพัฒนาขึ้นโดยอัตโนมัติระหว่างทำการแข่งขันและยังจะติดตัวผู้เข้าร่วมกิจกรรมเรื่อยไปในอนาคต จึงเป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ช่วยเสริมองค์ความรู้จากในห้องเรียนแบบประเมินค่าไม่ได้ทีเดียว ผู้เขียนทั้งสามเชื่อว่า วันหนึ่งผู้เข้าร่วม

กิจกรรมจะรู้ว่าทักษะที่ได้ติดตัวมาจากการแข่งขันนั้นสำคัญยิ่งกว่ารางวัลจากการแข่งขันมากมายนัก

สิ่งที่ผู้เขียนทั้งสามอยากฝากทิ้งท้ายไว้ให้แก่ผู้อ่านก็คือ ในขณะที่ทำการแข่งขันในฐานะพนักงานอัยการ ทนายโจทก์ หรือทนายจำเลยนั้น ไม่ว่าผลการแข่งขันจะออกมาเป็นอย่างไร ไม่ว่าจะทำผลงานได้เป็นอย่างดีจนชนะการแข่งขัน หรือต่อให้เกิดความผิดพลาดพร่องจนตกเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในความเป็นจริงการแข่งขันนี้ก็ส่งผลเป็นเพียงตัวเลขคะแนนจากปลายปากกาของคณะกรรมการเท่านั้น แต่วันหนึ่งในอนาคตที่ไม่ได้ไกลเกินมองเห็นมากนัก การทำหน้าที่ในฐานะนักกฎหมายจะส่งผลกระทบต่อชีวิตของคุณความตลอดจนบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องในคดีเสมอ เพราะไม่มีตำแหน่งแห่งที่ใดในกระบวนการยุติธรรมที่การกระทำในฐานะนักกฎหมายของเราจะไม่กระทบต่อชีวิตของบุคคลอื่น ดังนั้น ผู้เขียนทั้งสามหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้เข้าร่วมการแข่งขันตลอดจนผู้อ่านทุกท่านจะได้รับทักษะและประสบการณ์จากการแข่งขันครั้งนี้เพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดจนกระทั่งวันหนึ่งเติบโตขึ้นเป็นนักกฎหมายในแบบที่ตนเองจะภาคภูมิใจ